

De Eraut

van de

Bereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 25 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124.)

Zondag 13 Maart 1910. N°. 1680.

Pro tiege.

DERDE REEKS. (Vijfde gedeelte).
Christus Koningschap en de Staat.

II. DE SPLITSING IN STATEN.

Van deze zijn de volkeren
op de aarde verdeeld na den
vloed. Gen. 10: 32b.

De deeling van het ééne „menschelijk geslacht” in op zichzelf staande deelen ving alzo met de Spraakverwarring aan; iets wat intusschen allerminst in dien zin te verstaan is, alsof nu aanstonds allerlei Staten, naar wat wij daaronder plegen te verstaan, hun bestaan begonnen zijn. Reeds op zichzelf kon dit niet, daar het aantal levende menschen daarvoor veel te klein was. Het grootste aantal dat in circa 150 jaren uit de drie gezinnen van Sem, Cham en Japhet kon zijn voortgekomen, kon onder de gunstigste omstandigheden het cijfer van 50 000 alles inbegrepen, niet te boven gaan. Mag nu worden aangenomen, dat deze tusschen de Spraakverwarring in drie hoofdgroepen uiteen werden geslagen, en dat er in elke hoofdgroep nog een drietal schakeringen optraden, dan komt men op ongeveer tien groepen, elk niet meer dan 5000 personen sterk, vrouwen en kinderen meegerekend. Uit zo kleine getallen konden toch geen Staten, naar onze opvatting, aanstonds opkomen. En dit te minder, omdat het familieverband vermoedelijk nog vrij sterk heeft na gewerkt. Men mag zich toch de verwarring der talen niet als een spel van louter wilkeur voorstellen. De verandering die in het spreken intrad, hield verband met den eigen aard die zeer onderscheidenlijk in de nakomelingen van Sem, Cham en Japhet uitkwam. Zelfs bestonden er tusschen deze drie broeders grondverschillen. Ook al ware de Spraakverwarring niet tusschen beide gekomen, toch zouden de nageslachten van dit drietal allengs steeds verder van elkaar zijn afgeweken en een gansch ander karakter geopenbaard hebben. Heeft nu de Almachtige, voor Wien de volken zijn als een stofke aan de weegschaal, en van Wien de Psalmist zegt, dat „God hun aller hart formeert”, deze deeling versneld door in verband met vaste taalwetten, die wij niet kennen, maar die er toch zijn, een geheel gewijzigde en zeer onderscheiden uiting aan hun bewustzijn te geven, dan moet het grondverschil in aard en karakter, dat van meet af tusschen Sem, Cham en Japhet bestond, hierdoor niet te niet zijn gedaan, maar juist te scherper zijn uitgekomen. De latere historie bevestigt het dan ook, dat rasverschillen begonnen met te spreken, en dat met name de Semieten, als Sem's nakomelingen, een eigen leven dooreleefd hebben, en talen spraken, die wel in allerlei vertakking uiteengingen, zoodat een Arabier het Hebreuwsch, en een Syrier het Arabisch niet verstond, maar dan toch talen, die tot eenzelfde taalstam bleken te behooren. Het familieverband werd alzo door de Spraakverwarring niet losgeraakt. Elke familie, en elk geslacht in de familie, en elk gezin in de familie had aanvankelijk nog een natuurlijk patriarchaal hoofd, reden waarom er van het vormen van Staten, in onze zin, voortsommoeg moeijelijk sprake kon zijn.

Hierbij komt, dat de verstrooiing van deze kleine groepen over de geheele aarde evenmin aan de vestiging van Staten bevorderlijk was. Die verstrooiing heeft ongetwijfeld veel tijd genomen. Men trok niet op met een bepaalde streek als doel voor ogen, want de overige wereld kende men niet. Men ging aanvankelijk slechts een eindweegs uiteen, om elkander niet te hinderen, de ééne groep Zuid- en Zuidwestwaarts, de andere groep naar het Oosten en Zuid-oosten, en een derde groep meer Noordwaarts. Vond men een vrije plek met goed land en drinkbaar water, dan bleef men daar een tijdlang hangen, tot anderen weer van achteren opdrongen. Om vrij te blijven, trok men dan weer verder. Op die manier heeft de ééne groep steeds meer de andere groep opgedrukt, en is men al verder het eerst onbekende land ingetogen. Maar ook dit intrekken ging langzaam. Wegen waren niet aangelegd. Over de rivieren waren nog geen bruggen geslagen. En ook, van alle zijden gaapte de vreeselijke woestijn, die men vaak door moest trekken om de vruchtbare oorden te bereiken. Hieruit verklaart het zich, dat er een nomadische trek in vele volken kwam, ja, dat er zijn, die nu nog nimmer vaste woonplaatsen kiezen, maar steeds in tenten leven en met die tenten van oord naar oord trekken. Men moet daarom over die woorden: „zij werden verstrooid over de geheele aarde” niet heenlezen, maar zich wel inden-

ken, wat dit „verstrooid worden” beteekent. Men is almeer van elkander afgeraakt, de een hier, de ander daarheen getogen, tot ten leste bijna alle verband te loor ging; maar het heeft tal van eeuwen geduurd, eer zulk een trek naar een geheel ander deel der wereld was afgeloopen. Vooral zij, die 't verst heentrokken, naar de uiterlanden van Azië, naar Afrika en naar Europa, kunnen niet dan zeer lang daarna tot rust zijn gekomen. Nu kon er natuurlijk op die lange tochten van de stichting van een vasten Staat niet wel sprake zijn. In gezinnen, families en geslachten trok men verder. In het gezin- en stamverband bleef vanzelf de noodige leiding gegeven. Zoo werd aanvankelijk het patriarchale leven voortgezet, en waar dit bij het nomadisch rondtrekken teloor moest gaan, kreeg men wel horden, maar allerminst nog naar politieke eisch ingerichte Staten. Want wel heeft men ook zulke groepen soms als „patriarchale” Staten, onder de Staten ingedeeld, gedreven als men werd door de zucht, om het Staatswezen als met de schepping van den mensch gegeven, voor te stellen, maar voor wie aan de Heilige Schrift vasthoudt, is en blijft deze geene voorstelling onaanneemelijk.

Zal er in eigenlijken zin een Staat zijn, dan moet er voor hen die er in zullen saamwonen, een stuk van den aardbodem als eigen terrein zijn aangewezen. Tijdelijk, gelijk in de jaren van de Volksverhuizing, moge een volk trekkende blijven, gelijk ook de Boeren in Zuid-Afrika een tijdlang zulk een trek gekend hebben, maar dan verlaat men het terrein waarop men eerst woonde, en trekt naar een ander terrein waar men zich alsnu zal vestigen. Na sloop van den trek komt men dan toch weer tot rust. Doch hier van afgezien, moet een Staat ergens zijn, en is het daarom noodig dat de Staat staat op eigen grond. De grootheid, de uitgestrektheid van het terrein doet er niet toe, maar het eigen terrein moet er zijn. Aanvankelijk is dit terrein dan ook zeer reker niet dan zeer klein geweest, en ging de afmeting van een stadsterrein vaak niet te buiten. Zelfs nog in de veel latere dagen, toen Israël uit de woestijn Palestina binnentog, vond het daar tal van koningen, wier heerschappij zich tot één enkele stad bepaalde, en de meesten van die steden waren zelfs nog uiterst klein van omvang en bevolking. Op gelijke wijze nu zal 't wel overal zijn toegegaan. Kwam een kleine groep, na lang her- en derwaarts dolen, en na een trekken zonder eind, eindelijk tot rust, dan werden er tenten, straks huizen gebouwd, en omringde men die tenten- en huizingroep met muren en wallen, om niet aanstonds weer door natrekkende groepen te worden opgedrongen. Doch hoe klein deze steden ook waren, toch bezaten ze in zooverre het karakter van een Staat, dat ze een eigen terrein afspaalden, en dat men wist wie op dit terrein recht had om er te wonen, en wie niet; dat er binnen dien kleinen kring zekere regelen golden waaraan men zich te onderwerpen had; en dat er een Koning was die over allen saam heerschte. Het is dan ook opmerkelijk, dat de hoofden van deze vrije steden den titel van Koning voerden. Zoo lezen we in Jozua 10: 3 van Adoni-Zedek, Koning van Jeruzalem, Hóham, Koning van Hébron, Pir-am, Koning van Jarmuth, Japhia, Koning van Lichia, en van Debir, Koning van Eglon. Bij sommige dier steden hoorde dan een breede strook land, waarop zich vlekken en dorpen bevonden. En later voerden die steden vaak krijg onder elkaar, zoodat de ééne stad de andere van haar onafhankelijkheid beroofde, en zich hierdoor meerdere steden tot één Staat ineenmolten. Andere steden sloten weer een bondgenootschap om zich saam tegen een gemeenschappelijk vijand te verdedigen. Zoodoende is van lieverlede het Staatswezen ongemerkt tot meerdere uitbreiding gekomen. Grote Staten daarentegen, gelijk we die later leerden kennen, zijn zeer stellig eerst zeer langzaam ontstaan, deels door rasverband, deels doordien een machtig veldheer, met een goed leger, tal van kleinere Statjes aan zich onderwierp. Van een vredelievend, stil en rustig naast elkaar wonen, was toch in den aanvang vooral bijna nimmer sprake. Ook bij de verstrooiing over de aarde namen deze groepen de zonde in het hart met zich, en de zonde is ook op politiek gebied het egoïsme, de zelfzucht, de neiging om zichzelf ten koste van anderen te vertijken, en eigen macht over anderen zwakheid te doen zegenen. Rust was er des tijds zoo goed als nooit. Men leefde bijna altijd op voet van oorlog. De een gunde den ander het licht in de ogen niet. Vandaar dat allerwegen volkswapening bestond. Ieder volwassene man was soldaat. Als men

naar den krijg optrok, trok geheel de bevolking uit, en alleen de vrouwen, kinderen en grijsaards bleven thuis. En daar alle gevecht destijds man tegen man ging, leidde dit tot die reusachtige slachtingen, waarvan ook de Schrift ons uit die dagen telkens het bloedig bericht brengt. De zonde belet de aaneensluiting en de samenwerking. Ze deelt, splitst, werpt uiteen, en doet in het dooden behagen scheppen. Een overwonnen stad uitmoorden was gewoonte, en anders nam men de bevolking als slaaven en slaafinnen in zijn dienst. Dit noodzaakte dan weer, om de muren van zijn stad met torens te voorzien, en steeds zwaarder op te trekken. Sterker verweer deed toen uitvinden naar sterker middelen van aanval. Wapens te smeden werd een hooggeleefde kunst. De strijdswagens zaaiden al spoedig dood en verderf onder de geleerden van den tegenstander. Steeds meer moest men er op bedacht zijn, een man aan het hoofd te hebben, die in den strijd kloek en dapper, tevens een man van lichaamskracht was, om alles voor den strijd voor te bereiden, en in het gevecht de manschap stand te doen houden en de overwinning te doen behalen. Juist dit deed het patriarchale denkbeeld op den achtergrond treden. Voor zulk een verwoeden strijd was de patriarch veelal te oud en wel bedagd, en ook op zich zelf waarborgde niets het volk, dat juist de patriarch de beste veldheer was. Zoo kwam vanzelf de behoefte op, om een man aan 't hoofd te stellen, die, met de noodige autoriteit bekleed, tevens in staat bleek het tegen den vijand met goed gevolg op te nemen. Toen Israël Saul koos, was het vooral zijn hoge statuut en zijn krijshatig voorkomen, die aller aandacht op hem vestigden. Zulk een verkoren man noemde men dan Koning, onverschillig of hij het bewind over een enkele stad, dan wel over een groote bijeenvoeging van steden en dorpen zou voeren. En zulk een groep, op een eigen terrein wonende, levende onder eenzelfde regel, en geregeerd door eenzelfde Koning, werd dan een Staat.

Deze overgang nu kwam tot stand onder de bedeeeling van de Gemeene Gratie, gelijk de Spraakverwarring zelf, die tot dit resultaat leidde, in de bedeeeling van de Gemeene Gratie thuis hoort. Bij het eerste hooren klinkt dit vreemd. Men zou op zichzelf toch zeggen, dat de mannen van Babel juist omgekeerd het plan hadden gevormd, om de eenheid van ons geslacht te handhaven; dat, ware dit doorgegaan, de ontzettende oorlogstoestand, die nu in het leven trad, zou zijn uitgebleven; en dat alzo juist de Spraakverwarring, met de verstrooiing over de aarde, dien ongewenschten toestand met logisch gevolg in het leven riep. Wie zoo oordeelt, verliest intusschen geheel uit het oog, dat het doel van de mannen van Babel nimmer, in hun weg en naar hun plan, voor verzenlijking vatbaar was, en zonder den minsten twijfel op niets dan bittere teleurstelling zou zijn uitgekomen. Buiten zonde, ja, zou de eenheid van ons menschelijk geslacht het ideaal geweest zijn, gelijk het op de nieuwe aarde en onder den nieuwen hemel eens als ideaal zal vervuld worden. Maar onder een menschelijk geslacht, dat in de zonde de kiem van verderf en ontbinding met zich droeg, viel hieraan niet te denken. Zonder een heel kwaad bedwingende autoriteit zou het boose kwaad steeds ruwer en brutaler zijn uitgebroken. Van gemeenschap van leven zou in hooger zin geen sprake zijn geweest. En zoodra de 50 000 personen van toen tot vijf en tot vijftig miljoenen zouden zijn aangegroeid, zou een anarchisme zijn gaan heerschen, waarin ieder tegen zijn naaste over stond, alle samenwerking ondenkbaar zijn geworden, en alle vooruitgang en ontwikkeling van ons geslacht uitgesloten zijn geweest. Van een handhaven der gewilde eenheid zou onder zulke omstandigheden niets zijn gekomen. Men zou toch uiteen zijn gegaan, maar dan in een vlaag van algemeene razernij. In steen van de eenheid die men beoogde, zou men een anarchischen chaos hebben verkregen, waarin de machtingste geest geen orde meer scheppen kon, en waardoor heel het bestaan van ons menschelijk geslacht zou bedreigd zijn geworden. En neemt men aan, dat uit dien chaos ten leste toch wel zekere orde zou zijn opgekomen, dan kon het opkomen van die orde toch nooit in iets anders hebben bestaan, dan dat de groepen uiteengingen en zich in zelfstandige Staten opsloeten. Daar nu de Spraakverwarring bij Babel tusschen de Staten een scheiding had, die geheel hetzelfde doel bereikt werd, maar nu zonder dat eerst heel ons geslacht in dezen anarchischen chaos werd geworpen, spreekt, ook bij die onderstelling, de Gemeene Gratie ten deze zich

hierin uit, dat ze aan ons geslacht deze bittere ellende bespaard heeft.

Een Staat kan het best omschreven worden, zoo men zegt, dat hij opkomt wanneer een zekere groep menschen zich verenigt, om op een aangewezen terrein, onder eenzelfde autoriteit, samen te gaan leven, en saam aller onafhankelijkheid tegen elken aanval te verwerpen. Die groep menschen heet dan een volk, en hierbij is het uiteraard sterkend, zoo ze niet eerst door saam te gaan wonen een volk worden, maar krachtens eenheid van oorsprong ook één volk zijn; wat men dan een natie noemt. Er is dan zekere eenheid in het bloed, zekere eenheid van traditie, zekere eenheid van geest, zekere eenheid van taal. Toch is dit laatste voor het bestaan van een Staat niet noodzakelijk. Vooral in groote Staten leven vaak groepen saam, die van zeer onderscheiden afkomst zijn, zeer uiteenlopende tradities volgen, en van elkaar afwijkende talen spreken. Vlak op onze grenzen ziet men dit in België, en veel sterker spreekt dit in Oostenrijk. Bij patriarchaal saamleven is eenheid van oorsprong geboden. Zonder die eenheid van oorsprong is geen patriarchaal saamleven zelf denkbaar. Maar patriarchaal saamleven geeft nog geen Staat. Bij een Staat is het daarom zeer wel bestaanbaar, dat oorsprong, usantie, karakter en taal verschillend zijn, onder de onderscheiden groepen die in dien ééne Staat saamleven. Een Staat op zichzelf is door het Recht saamgebonden, niet door afkomst. Dit neemt echter niet weg, dat de kracht der eenheid in een Staat veel sterker spreekt, zoo bij een Rechtsverband ook eenheidsverband van herkomst, usantie, karakter en taal bijkomt. Zelfs is in het dusgenaamde nationaliteitsbeginsel deze nationale eenheid derwijs toegevoegd geworden, dat zowel de Italiaansche eenheid als de Duitsche eenheid er haar kracht aan danken. Slechts worde nooit uit het oog verloren, dat eenheid van nationale herkomst op zich zelf voor de vorming van een Staat niet noodzakelijk is, en dat uit de historie een Rechtsverband kan zijn opgekomen, dat hierna niet rekt. Dat hierin een historische fout kan liggen, en dat met name taaleenheid voor de kracht van den Staat bijna onmisbaar is, wordt juist door den oorsprong van de Staten uit de Spraakverwarring waarschijnlijk gemaakt. Eén land, één volk, één wet, één taal, één taal is het vijftal eenheden, waarin de kracht van den Staat zich het voordeligst ontwikkelt, mits altoos onder beding, dat zulk een Staat op aarde geen andere macht boven zich hebbe te erkennen.

Zoo komt derhalve bij de zoo even aangestipte kenmerken van den normalen Staat, t. w. één land, één volk, één taal, één Overheid, één wet, nog als laatste onmisbaar kenmerk bij, dat de Staat onafhankelijk zij van elke andere hoogere macht op aarde, voor zoover zij niet zichzelf federatief in zulk een afhankelijkheid plaatste. Uit dit kenmerk der onafhankelijkheid en zelfstandigheid nu is tevens het begrip van Souvereiniteit opgekomen. In het patriarchaal stamverband kon de patriarch zijn gezag ook steeds uit zichzelf verklaren. Hij had zelf zijn zonen en dochteren, en door hen zijn kleinkinderen en achterkleinkinderen verwekt. Zijn huwelijk was zijn zaak geweest, en de huwelijken van zijn kinderen waren door zijn toedoen tot stand gekomen. Maar geheel anders werd dit in den Staat. Een Overheid in den Staat die over leven en dood zeggenschap had, had niet het volk uit zichzelf verwekt, kon zelfs van buiten zijn ingekomen. Zoo droeg zich vanzelf bij Overheid en Volk de vraag op, vanwaar het hoog gezag kwam, dat de Overheid uitoefende, en nu is het een inwerking der Gemeene Gratie geweest, dat van meet af bijna alle volken dien oorsprong buiten deze aarde, in de onzienlijke wereld, hebben gezocht. Of ge te rade gaat met de Heijensche volken of met de volken, die onder den Islam leven, zoo goed als allen leidden, sinds eeuwen her, het hoog gezag van den Staat steeds van de afgoden of van Allah af. Zelfs zocht men, gelijk nu nog in Japan, het van Overheidswege voor te stellen, als stamde de Vorst zelf van de goden af, en te Rome, gelijk elders, stemde men den Keizer zelf tot een god. Maar onder wat verschillende vormen dit begrip ook ingang vond, het kwam er tenslotte altoos op neer, dat de Vorst geregeerd bij de Gratie Gods. Zelfs worden de Rechten in de Psalmen goden genoemd. Hierbij maakt het geen verschil, of men leefde in een monarchie of in een gemeenebest. Ook het gemeenebest toch, dat zelf zijn Overheden aanstelde, deed dit in het besef, dat het de macht daartoe van Hooger ontvan-

gen had, gelijk nu nog de Zwitsersche Republiek aan het hoofd van haar Grondwet heeft staan: *In Namen Gottes des Allmächtigen*, en meer dan één Grondwet in Amerika van dezelfde gedachte uitgaat. Zelfs de Grieksche nationale vergadering die haar Koning koos, schreef boven haar edict: *In den naam der H. Drieëenheid*. Eerst aan onzen tijd was het dan ook voorbehouden, dit uitwerksel van de Gemeene Gratie van zich te stooten. Het eerst in Frankrijk, waar Rousseau het verzuim opstelde, dat oorspronkelijk de enkele personen zich verenigd hadden, om zelve een Overheid aan te stellen, het bekende *Contrat social*, dat thans wel door niemand meer verdedigd wordt. In Duitsland verwierp men dit denkbeeld dan ook van meet af, maar kwam, bij dieper opvatting, toch even falikant uit. Het heette daar, dat de Staatsidee met den mensch zelf gegeven was, evenals de geinsidee, en dat alzo de Staat sovereen in zichzelf was. Hiermee werd de belijden der Christelijke Kerk, dat God de Overheid uit hoofde van de zonde instelde, terij geworpen. En wel kon men toen eerst, op dit valsche standpunt althans, nog volhouden, dat de Staatsidee uit de Schepping was opgekomen, en alzo door den Schepper ons gegeven was, maar toen de Evolutie de Scheppingsidee zelve te niet deed, ontviel aan de Staatssouvereiniteit ook dit hooge steunpunt, en werd het laatste spoor der Gemeene Gratie ten deze uitgewischt.

Gemeene Gratie toch sprak zoowel in de Spraakverwarring bij Babel als in de daaruit gevolgde stichting der Staten, en voorts in het toen in die Staten gewekt besef van den hoogen oorsprong van het Gezag. De val in het Paradijs sloot zich aan bij Stan's verlokking: *Gij zult als God zijn*. Haar doodelijke kracht gaat dan ook nog steeds uit van den onwil om zich aan God te onderwerpen. Alles geraakt dan in opstand. Ook in wat men bij Babel door poogde te drijven, sprak diezelfde trots en hoogheid. Alleen door genade, door gratie kon het besef, dat Hoogere macht onze onderwerping eischt, weer opleven, en dit besef nu vatte vanzelf post, toen er een Overheid optrad, als vertegenwoordigende de macht Gods op aarde; een macht, die zich als van God aan de Overheid toegestaan, aandienende, en door het volk als zoodanig aanvaard werd. Dat dit al spoedig den onwaren vorm aannam van een macht die door de afgoden ingesteld was, vervalschte weer dit besef, maar zoodra de religie zich van God naar de afgoden keerde, kon dit niet anders, en bleef toch ook zoo het besef, dat men in den Staat van een Hoogere macht afhing, gehandhaafd. De winste van deze Gemeene Gratie was alzo, dat de chaos van het Anarchisme werd voorkomen; dat zich volken in Staatsverband vormden; dat in dit Staatsverband de idee der Souvereiniteit opkwam; en dat deze idee der Souvereiniteit bij Overheid en Volk weer het besef deed opkomen, dat de volken al te gader leefden onder de macht van een Hooger Gezag, dat zijn oorsprong van Boven deze aarde had.

„Waarom hebt Gij mij verlaten?”

En omtrent de negende ure riep Jesus met een groote stemme, zeggende: ELI, ELI, LAMA SABACHTHANI; dat is: mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten? Matth. 27: 46.

In het „Mij dorst” sprak de stervensmart, gelijk Jesus die voelde in 't lichaam, in het vijfde Kruiswoord uit zich de pijn van het naderend sterven, zoodat die gevoeld werd in Jesus' ziel. Onder de drie trage duisternis was het sterven begonnen, in den ediktung zocht Jesus nieuwe kracht om zijn laatste stervenswoorden te spreken, en die drie laatste Kruiswoorden zijn dan ook snel op elkander gevolgd, het *Eli Eli, lama Sabachthani, het Valbracht*, en het *In twee handen, Vader, bevel ik mijnen geest*. In snel op elkaar volgende tempo ging het, na den teug, die even sterkte, den dood tegemoet. Al kunt ge dan ook zeggen, dat het Kruis voor Jesus één sterven was, van het oogenblik af dat hij er aangemeld werd tot op de afmeting, toch verliep het eigenlijke sterven, voortvoelend Jesus zelf den dood voelde komen, doorgaan en zich volreiden, veeleer snel. Allicht dat 't niet 't vierde van een uur geduurd heeft, van het „Mij dorst” af tot het geven van den geest toe. Geen twijfel dan ook, of voor menig martelaar is de duur van 't sterven veel langer geweest; voor Jesus school de bitterheid van het sterven in de diepte van het zelfbesef, waarin het doortuiscd werd. Wat aan 't Kruis in Jesus stierf, was natuurlijk niet zijn Goddelijke natuur. Het Goddelijke in Jesus bleef voor als na onaanstaafbaar, 't